

INGEZONDEN.

DE VACANTIE-CURSUSSEN TE BERLIJN.

Geachte Redactie!

In een der laatste nummers van dit *Tijdschrift* (25 Mei l.l.) zag ik een korte aankondiging van de vacantie-cursussen, welke in October van dit jaar te Berlijn wederom zullen worden gehouden. Voor diegenen onder uwe lezers, welke er over denken daaraan deel te gaan nemen, kan het doelmatig zijn, daaromtrent iets nader te vernemen, zoodat ik U verzoek mij voor dit onderwerp een plaatsje af te staan.

Gelijk bekend worden deze cursussen tweemaal 'sjaars te Berlijn gehouden n.l. gedurende de maanden Maart en October. Mijn persoonlijke ervaring bepaalt zich tot een aantal cursussen op neurologisch en aanverwant gebied, welke ik in Maart l.l. aldaar volgde.

Zooals de naam aanduidt, is het gedurende die beide maanden „vacantie”; bijna alle voordrachten en klinische demonstraties van het gewone leerplan der Universiteit worden dien tijd gestaakt, hetgeen vooral te betreuren is omdat er onder de gewone hoogleeraren, wier namen ook in het buitenland de beste klank hebben, slechts zeer weinige zijn, die een vacantie-cursus geven. De namen JOLLY, MENDEL, MOELI (om mij tot de psychiatrie te bepalen) zocht men bijv. op het rooster der vacantie-cursussen tevergeefs en ook hun gewone voorlezingen vinden in de daartoe bestemde maanden niet plaats. Het zijn vooral extraordinarii en privaatchoortdocenten welke van de „Verein für „Ferienkursen” deel uitmaken. De vraag waar het op aan komt is dus slechts, bevindt zich onder deze laatste groep in het vak uwer keuze op dit oogenblik aan de Berlijnsche Universiteit een leeraar, van wien men mag verwachten, dat hij U, ondanks de boven aangeduide schaduwzijde, voldaan van den vacantie-cursus zal doen huiswaarts keeren. Voor mij was dit gelukkig het geval; Prof. OPPENHEIM toch, eerst sedert kort extraordinarius, neemt aan deze cursussen een zoo werkzaam aandeel, dat men daardoor alleen reeds, zooals zoo aanstonds blijken zal, de meest hooggespannen verwachtingen bevredigd ziet. Vraagt men nu echter, hoe waren de overige cursussen, welke in deze specialiteit gegeven werden, zoo wordt men onwillekeurig herinnerd aan de „sterren” in de acteurs-wereld, die op hun kunstreizen maar al te dikwijls op zeer gebrekkige wijze worden ter zijde gestaan.

Zoo had men bijv. voor psychiatrie slechts de keuze tusschen LEPPMAN, den bekenden gevangenis-arts, KOEPE (assistent van JOLLY) en WESTPHAL, evenzoo assistent in de Charité en vooral niet te verwarren met wijlen zijn zoo beroemden vader.

De cursus van LEPPMAN werd gegeven in de Centralstrafanstalt en had blijkbaar tot hoofddoel jonge artsen af te richten op de meest voorkomende gerechtelijk-psychiatrische werkzaamheden: het opstellen van attesten omtrent het bestaan van krankzinnigheid, toerekenbaarheid enz. Zijn materiaal

is klein en bepaalt zich tot die mannelijke gevangenen, welke hem uit Berlijn en de provincie ter observatie worden toegezonden; toevallig was er zelfs niet één paralyticus, zoodat deze volledigheidshalve per Droschke uit een bevriende inrichting moest worden ontboden. Kortom, in mijn verwachting om een goed afgeronde differentieel-diagnostische cursus te hooren werd ik teleurgesteld. Hiertegenover stond, dat LEPPMAN zich de moeite gaf met zijn toehoorders een modelprivatanstalt (Berolinum te Steglitz) te gaan bezichtigen 1).

WESTPHAL JR. beschikte voor zijn voordrachten weliswaar over het zeer overvloedige materiaal der Charité; gelijk bekend, is echter voor het geven van een leerzamen demonstratieven cursus van krankzinnigen meer noodig dan een rijk materiaal. Slechts dit laatste was hier bevredigend, zoodat het geheel niet voldeed.

Dit werd echter ruimschoots goed gemaakt door Prof. OPPENHEIM, die mij toe stond dagelijks op zijn goed bezochte polikliniek op den Schiffbauerdamm tegenwoordig te zijn. Bovendien gaf hij viermaal 's weeks telkens gedurende anderhalf uur een demonstratie van voor het meerendeel zeer belangrijke ziektegevallen. Vooral ook de electrodiagnostiek werd, voor zoover de tijd het toeliet, aan een reeks gelukkig gekozen gevallen zakelijk gedemonstreerd. De niet al te groote college-kamer (een voormalig photographisch atelier) welke omtrent 50 zitplaatsen aanbood, was steeds geheel gevuld met een internationaal gehoor, voor een groot deel uit Engelschen, Amerikanen en Russen bestaande. Wilde men een goede plaats hebben zoo was het zaak vroeg present te zijn; bovendien vond men dan steeds een reeks fraaie micro- en macroscopische praeparaten met korte beschrijving gereed staan, welke als het ware de tekst van de voordracht vormden, welke voorts door de demonstratie van een serie lijders aan de betreffende ziekte werd opge-
luisterd. Wie er honderd mark voor over had, kon bovendien 'smiddags in het laboratorium mikroskopiseeren.

De cursussen van Prof. GOLDSCHIEDER en BERNHARDT gingen wegens gebrek aan deelneming niet door. Die van Prof. REMAK (evenmin als WESTPHAL te

1) Het aantal dezer „Privatanstalten” nam de laatste jaren in de omgeving van Berlijn sterk toe. De enorme toeneming der armlastige krankzinnigen in de hoofdstad is daarvan de oorzaak. In '93 telde men er niet minder dan 3250 m. a. w. één armlastig krankzinnige op iedere 500 inwoners. Hierdoor zijn niet alleen de beide gemeentelijke gestichten Dalldorf en Herzberg voor krankzinnigen en de speciale inrichting Wulgarten voor epileptici steeds overvuld, maar moet bovendien voor een groot aantal lijders met particuliere gestichten door het gemeentebestuur worden gecontracteerd. Daar voor de verpleging dezer lijders bescheiden eischen worden gesteld en betrekkelijk een aanzienlijk bedrag wordt betaald, zijn deze „Communkranken” zeer gezocht en teert menige inrichting in hoofdzaak op contracten met het gemeentebestuur. Bovendien heeft de „Familienpflege” d. w. z. de uitbesteding dezer lijders in gezinnen in Berlijn in korten tijd een enorme vlugt genomen. Van deze laatsten werd omtrent een twintigtal door mij persoonlijk bezocht; ik wil hier daaromtrent slechts vermelden, dat naar mijn meening deze wijze van verpleging ook ten onzent ruime toepassing zou verdienen.

verwarren met wijlen zijn beroemden vader) was minder genietbaar door de hebbelijkheid van Z. H. G. om ons schier onafgebroken op het voorlezen van eigen publicaties te vergasten. Het had werkelijk den schijn alsof Z. H. G. bij ons den indruk wilde vestigen, dat op het gebied der neuropathologie niemand iets van belang had gepubliceerd dan Prof. REMAK JR. Natuurlijk kan, wie er lust in heeft, naast deze speciale cursussen nog andere volgen; ik bepaalde mij tot een oogspiegel-cursus van SILEX en een interne cursus van KLEMPERER in de Charité; zoodat ik bijv. omtrent de zeer druk bezochte gynaecologische en bacteriologische cursussen niets uit eigen ervaring kan mededeelen. Ik wil alleen nog vermelden, dat men voor iederen cursus ongeveer dertig mark betaalt; als een cursus niet doorgaat krijgt men eerlijk zijn geld terug van „Herr ANDERS” den concierge, die U tevens geschikte adressen geeft om een kamer te huren.

Om nu kortelijk mijn indruk van deze cursussen samen te vatten, wil ik eindigen met de opmerking, dat hoezeer ik in menig opzicht voldaan daarvan terugkeerde, het toch voor ieder zaak is, alvorens zich naar Berlijn te begeven, degelijk te informeeren, niet alleen welke cursussen in het vak zijner keuze op den officiële prospectus aangekondigd staan, maar vooral, welke feitelijk zullen worden gehouden.

Mochten er onder uw lezers zijn, die omtrent een en ander meer wenschen te vernemen, dan waartoe ik in dit *Tijdschrift* plaats heb willen vragen, zoo houdt zich daartoe aanbevolen

Rotterdam, Juli 1895.

Uw Dw.
Dr. L. VAN 'T HOFF.

GEMEENTE-GENEESHEER EN LID VAN DEN GEMEENTERAAD.

Ieder trouw lezer van *de Gemeentestem*, springt het in het oog, dat elk jaar in tal van gemeenten opnieuw de vraag opduikt of een geneesheer ten platelande belast met de levering van geneesmiddelen aan de armen, lid kan zijn van den gemeenteraad.

Sedert de beslissing in mijn geval door het Kon. Besluit van 14 Jan. 1891, besproken in 1891, Dl. II, n°. 14 van dit *Tijdschrift*, lijdt het geen twijfel of deze combinatie van betrekkingen wordt geacht met de Wet in strijd te zijn, ook dan nog, wanneer bij de opdracht der armenpraktijk is bepaald, dat de geneesmiddelen aan de armen *gratis* moeten worden verstrekt, en wel, omdat in de toegekende jaarwedde, bij wijze van abonnement, tevens vergoeding is begrepen voor de levering dier geneesmiddelen.

Thans echter blijkt uit het antwoord op een hernieuwde vraag in genoemde *Gemeentestem*, dat, waar altans in een gemeenteraad een meerderheid aanwezig is ten gunste van den te benoemen geneesheer, hem het lidmaatschap van den Raad niet behoeft te worden ontzegd.

Hij worde alleen volgens de bewoordingen van Art. 23, laatste alinea, der gemeentewet belast met de armen-praktijk, tegen een vast salaris, zonder in eenige instructie te bepalen, dat hieronder begrepen wordt het leveren van